

ผลของการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงต่อการรับรู้ทักษะทางปัญญาและประสบการณ์ของ นักศึกษาพยาบาลในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด

สุภัทสร เลาะหะนะ, พย.ม.¹

สุนันทา ศรีมากำ, พย.ม.²

ณัฐรินทร์ สกุนดิวิชิตน์, พย.ม.^{2*}

วรรณณ์ บุญจิม, พย.ม.¹

(วันที่ส่งบทความ: 1 สิงหาคม 2567; วันที่แก้ไข: 6 มกราคม 2568; วันที่ตอบรับ: 8 มกราคม 2568)

บทคัดย่อ

การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งด้านความรู้ การคิดวิเคราะห์ อารมณ์ ความรู้สึกและพฤติกรรม โดยอาศัยกระบวนการสะท้อนคิดและเรียนรู้จากประสบการณ์ การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังทดลอง เพื่อศึกษาการรับรู้ทักษะทางปัญญาและประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ จำนวน 155 คน เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย โปรแกรมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง แบบประเมินการรับรู้ทักษะทางปัญญา และแบบบันทึกประสบการณ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.60-1.00 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เท่ากับ .91 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและ Pair t-test ผลการวิจัยพบว่า 1. การรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับดี ($M = 3.33, SD = 0.42$) และสูงกว่าก่อนเข้าร่วม ($M = 3.09, SD = 0.52$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -5.728, p < .01$) โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือด้านสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล 2. ประสบการณ์ของนักศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง พบการเรียนรู้ 4 ประเด็น ได้แก่ 1) เข้าใจความรู้สึกเจ็บปวดและทรมานในระยะคลอด 2) ความรู้สึกภูมิใจและมีคุณค่าต่อสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด 3) การตระหนักรู้จุดเด่นและจุดพัฒนาของตนเองในการปฏิบัติการพยาบาล และ 4) ความมุ่งมั่นและความตั้งใจดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงช่วยให้นักศึกษาเข้าใจตนเองและผู้อื่น ช่วยพัฒนาทักษะการสืบค้นและการคิดวิเคราะห์ เพื่อเกิดผลลัพธ์ในการพยาบาลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอดที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง, ทักษะทางปัญญา, นักศึกษาพยาบาล

¹ อาจารย์, คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

² อาจารย์, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

* ผู้ประพันธ์บทความ: ณัฐรินทร์ สกุนดิวิชิตน์, อีเมลล์: nattarin@bcnsp.ac.th

**The Effect of Transformative Learning on the Perception of Cognitive Skills
of The Third Year Nursing Students
at Boromarajonani College of Nursing, Sunpasitthiprasong**

Supasson Lorhhana, M.N.S.¹

Sunantha Srimakam, M.N.S.²

Nattarin Sakulnitiwat, M.N.S.^{2}*

Woraporn Boonjeem, M.N.S.¹

(Received: August 1st, 2024; Revised: January 6th, 2025; Accepted: January 8th, 2025)

Abstract

Transformative learning helps learners develop various aspects, including knowledge, analytical thinking, emotions, feelings, and caregiving behaviors, through processes of reflection and experiential learning. This study employed a quasi-experimental design with a one-group pretest-posttest approach to examine the perceptions of cognitive skills and experiences of nursing students. The sample was comprised of 155 third-year nursing students from Boromarajonani College of Nursing, Sunpasitthiprasong. The research tools included a transformative learning assessment form, the cognitive skills perception assessment, and an experience recording form for participation in activities. These tools possessed Indexes of Item Object Congruence (IOC) between 0.60 – 1.00 and a Cronbach's alpha coefficient of .91. Data were analyzed using descriptive statistics and paired t-tests. The findings revealed that the perception of cognitive skills among nursing students improved to a good level following participation in transformative learning ($M = 3.33$, $SD = 0.42$) and was significantly higher than before participation ($M = 3.09$, $SD = 0.52$, $t = -5.728$, $p < 0.01$). When examining each aspect, the aspect with the highest average score was data search and analysis. The nursing students experiences during the transformative learning process identified four key learning issues: 1) understanding the pain and suffering of women during labor, 2) feelings of pride and value towards women in labor, 3) awareness of their own strengths and areas for development in nursing practice, and 4) commitment and intention in caring for women during labor. The results of this study indicate that transformative learning facilitates students' self-understanding and the understanding of others and enhances their skills in research and analytical thinking, leading to improved outcomes in the care of women during labor.

Keywords: transformative learning, cognitive skills, nursing students

¹ Lecturer, Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani University

² Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Sunpasitthiprasong, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

* Corresponding author: Nattarin Sakulnitiwat, E-mail: nattarin@bcnsp.ac.th

บทนำ

ทักษะทางปัญญาเป็นหนึ่งในผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สำคัญตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา โดยหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมุ่งหวังให้บัณฑิตมีทักษะดังกล่าวที่ครอบคลุมความสามารถในการสืบค้น คิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาได้ ทักษะทางปัญญาจึงเป็นทักษะที่มีความจำเป็น สำหรับบัณฑิตพยาบาล ซึ่งในการปฏิบัติงานต้องอาศัยหลักวิทยาศาสตร์โดยผสมผสานและประยุกต์ความรู้ ทางการพยาบาลและศาสตร์ความรู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้พื้นฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ที่มีความน่าเชื่อถือเพียงพอ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและผลลัพธ์ทางด้านบริการสุขภาพที่ดี (รวิภา บุญชูช่วย และสกวานเณร ไทรแจ่มจันทร์, 2561) ดังนั้น การพัฒนาทักษะทางปัญญาจึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับ พยาบาล เพื่อให้บัณฑิตมีความพร้อมในการปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์สุขภาพที่ซับซ้อนและเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยต่อผู้รับบริการ

การจัดการศึกษาสำหรับวิชาชีพพยาบาลในศตวรรษที่ 21 นั้นจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและวิชาชีพ โดยมุ่งเน้นให้ ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสารและทักษะการประสานความร่วมมือ (Pacific Policy Research Center, 2010) ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบเดิมที่เน้นให้ผู้เรียนมีการฝึกเฉพาะทักษะการปฏิบัติ ดังนั้น การที่จะหล่อหลอม ให้บัณฑิตพยาบาลเกิดคุณลักษณะดังกล่าว ต้องอาศัยบรรยากาศและกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยให้ ผู้เรียนได้ฝึกทำความเข้าใจสภาวะสุขภาพของผู้รับบริการ นำมาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างเป็นระบบ และ แก้ไขปัญหานั้นด้วยกระบวนการทางปัญญา รวมทั้งการสะท้อนคิดให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองและผู้อื่น รู้จัก ความสามารถของตนเองที่จะกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาตนเองให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีความสามารถระดับสูงขึ้น แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และสามารถสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองได้ (องค์การ ประจันเขตต์, 2557) ซึ่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง (Rogers, 1983) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาพยาบาลจำเป็นต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา อย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ภาวะสุขภาพมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ความหลากหลายทางเชื้อชาติเผ่าพันธุ์และวัฒนธรรม ทำให้พยาบาล ต้องมีทักษะการคิด การตัดสินใจ แก้ไขปัญหา สามารถเลือกกิจกรรมการพยาบาลที่สำคัญและประยุกต์ใช้ ความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้พื้นฐานความรู้ทั้งทฤษฎี และการปฏิบัติได้ (Alfaro-LeFevre, 2014) นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ปัญญาแสวงหาข้อมูลและ ประสพการณ์ด้วยตนเอง รวมถึงการวิเคราะห์และสร้างความหมายที่ครอบคลุมและชัดเจนของข้อมูลด้วย ตนเอง ผู้การบูรณาการความเข้าใจจากประสบการณ์ของตนเองอย่างแท้จริง (Mezirow, 2009) แนวทาง การจัดการเรียนรู้เหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ผ่านการเปลี่ยนแปลง (Transformative Learning) ที่ มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงมุมมองและการปฏิบัติของผู้เรียน

แนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเป็นหนึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงมุมมองการศึกษาภายในตัวบุคคล ด้านความเชื่อ ความเข้าใจไปสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงปฏิบัติ ซึ่งถูกนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตพยาบาลให้มีทักษะทางปัญญาโดยผ่านองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง คือ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (Experience) เพื่อสร้างสำนึกใหม่ที่เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ ก่อให้เกิดความเข้าใจในตนเองและความสัมพันธ์ทางสังคม มีความตื่นรู้ ความสมดุลของชีวิต มีทักษะในการค้นคว้า การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การสะท้อนคิด (Reflection) มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ รวมทั้งการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถสร้างทีมสุภาพะเพื่อสังคมที่เป็นธรรม และการเรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดอย่างมีเหตุผล (Rational discourse) (Renigere, 2014; ชนัดดา ภูหงส์ทอง, 2561) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดนี้ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านความเชื่อ มุมมอง และการปฏิบัติ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตพยาบาลให้มีความใฝ่รู้ ขยันอดทน และมีประสิทธิภาพในการทำงาน (Parnichparinchai, 2016) การนำแนวคิดนี้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติจึงมีความเหมาะสมและน่าจะส่งผลดีต่อการพัฒนาทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยโดยตรง

วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1 เป็นรายวิชาสำคัญสำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ที่เรียนรู้เกี่ยวกับการพยาบาลสตรีตั้งครรภ์ในระยะตั้งครรภ์ ระยะคลอด และหลังคลอด ซึ่งต้องนำความรู้ภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง โดยเฉพาะในระยะคลอด ถือเป็นช่วงสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมารดาและทารก ซึ่งนักศึกษาต้องอาศัยทักษะการคิดวิเคราะห์และการตัดสินใจที่รวดเร็วและแม่นยำ เพื่อให้การพยาบาลที่ปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์การสอนพบว่า นักศึกษายังมีข้อจำกัดในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณภาพการดูแลผู้ป่วยได้ การพัฒนาทักษะทางปัญญาในวิชานี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาเริ่มมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยจริง และเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการฝึกปฏิบัติในชั้นปีที่สูงขึ้นและการทำงานในอนาคต ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงต่อการรับรู้ทักษะทางปัญญาและประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 การศึกษานี้มุ่งเน้นการประเมินการรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้ และศึกษาประสบการณ์ของนักศึกษาจากการเข้าร่วมกิจกรรม ผลการวิจัยนี้จะเป็นข้อมูลสำคัญในการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล และนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพการศึกษาพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการของวิชาชีพและสังคมในปัจจุบัน

คำถามการวิจัย

1. การรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ก่อนและหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2. ประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์จากการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงใน
วิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 เป็นอย่างไร

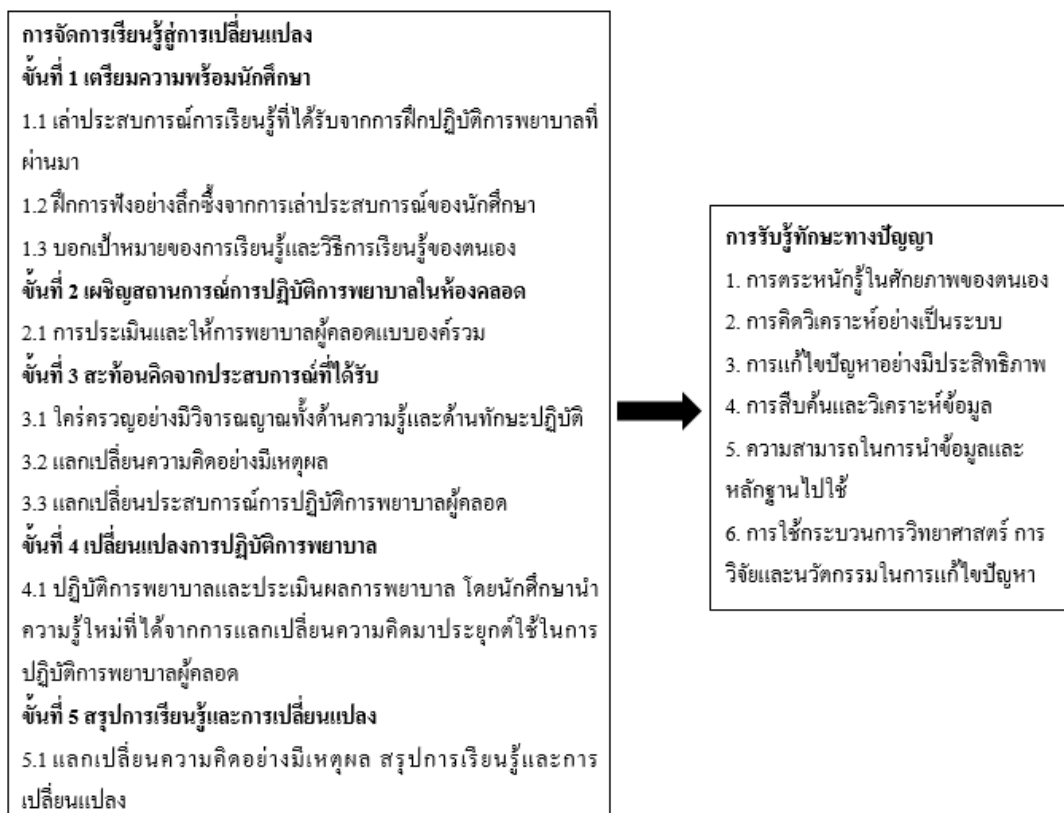
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ หลังการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1

2. เพื่อศึกษาประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์จากการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงในวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative learning) พัฒนาขึ้นในปี 1978 โดย Jack Mezirow องค์ประกอบของกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดแบ่งออกเป็น 3 ด้าน 1) ด้านสถานการณ์ เป็นสถานการณ์ใหม่ที่แตกต่างจากสถานการณ์เดิมที่คุ้นเคย 2) ด้านการคิด บุคคลเกิดการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่างๆ เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่แตกต่าง และ 3) ด้านการให้ความหมาย บุคคลจะเกิดการเปลี่ยนมุมมองการให้ความหมายต่อสถานการณ์ใหม่ที่พบเจอ (Mezirow, 1991) ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดมาใช้เป็นกรอบการวิจัยการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงต่อการรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาลซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-group Pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 155 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ปีการศึกษา 2564 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 155 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ตามเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) และเกณฑ์การคัดกลุ่มตัวอย่างออก (Exclusion criteria) ดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria)

1. ลงทะเบียนเรียนวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 ปีการศึกษา 2564
2. ยินยอมและสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

เกณฑ์การคัดกลุ่มตัวอย่างออก (Exclusion criteria)

1. นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาลมารดาทารกและการผดุงครรภ์ 1 น้อยกว่าร้อยละ 80 ของระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงาน ณ แผนกห้องคลอด

2. นักศึกษาไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลงได้ครบทุกขั้นตอน

การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษานี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทุกคนควรได้รับการจัดการเรียนการสอนอย่างเท่าเทียม ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงเป็นนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2564 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 155 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ โปรแกรมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformative learning program) พัฒนาโดยผู้วิจัยจากการทบทวนวรรณกรรม และมีความเฉพาะเจาะจงต่อการสอนปฏิบัติในแผนกห้องคลอด ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เตรียมความพร้อมนักศึกษา 2) เฝ้าดูสถานการณ์การปฏิบัติการพยาบาล 3) สะท้อนคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ 4) เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการพยาบาล 5) สรุปการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบประเมินการรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล สร้างโดยอมาวลี อัมพันศิริรัตน์ และคณะ (2556) จำนวน 19 ข้อ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการตระหนักรู้ในศักยภาพของตนเอง จำนวน 3 ข้อ ด้านการคิดวิเคราะห์ห้อย่างเป็นระบบ จำนวน 4 ข้อ ด้านการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ จำนวน 3 ข้อ ด้านการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล จำนวน 3 ข้อ ด้านความสามารถในการนำข้อมูลและหลักฐานไปใช้ จำนวน 3 ข้อ และด้านการใช้กระบวนการวิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา จำนวน 3 ข้อ โดยมีลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ (ระดับ 4 คือ มีทักษะทางปัญญาในระดับมากที่สุด ระดับ 1 คือ มีทักษะทางปัญญาในระดับน้อยที่สุด) โดยคิดค่าคะแนนเฉลี่ย (M) ดังนี้ ระดับดีมาก ($M \geq 3.50$) ดี ($M = 2.50-3.49$) พอใช้ ($M = 1.50-2.49$) ปรับปรุง ($M = 1-1.49$)

2.2 แบบสัมภาษณ์ประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง สร้างโดยผู้วิจัย จากการทบทวนวรรณกรรม เป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 13 คำถาม เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เช่น สิ่งที่เปลี่ยนแปลงใหม่ที่เกิดขึ้นกับท่านหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้คลอดคืออะไร และเปลี่ยนแปลงอย่างไร

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยด้านความตรงตามเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลสาขาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 2 ท่าน และสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ 1 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC พบว่า โปรแกรมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง แบบประเมินการรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล และแบบสัมภาษณ์ประสบการณ์จากกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง มีค่าระหว่าง 0.60 - 1.00 และผลการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือวิจัยที่เป็นแบบมาตรวัด (Rating scale) คือ แบบประเมินการรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล จากการนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักศึกษาที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ได้ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) เท่ากับ .91

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสรรพสิทธิประสงค์ ตามเอกสารรับรองเลขที่ 29/2564 ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 ผู้วิจัยได้ชี้แจงให้นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 155 คน ทราบถึงวัตถุประสงค์และรายละเอียดของขั้นตอนการวิจัยเพื่อสอบถามความสมัครใจของนักศึกษาในการเข้าร่วมวิจัยก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์แล้ว ผู้วิจัยได้ประชุมชี้แจงรายละเอียดวัตถุประสงค์และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยแก่อาจารย์ประจำกลุ่มทุกท่านตามคู่มือการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจารย์ประจำกลุ่ม 1 ท่าน จะประเมินนักศึกษา 7-8 คน ต่อกลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มนักศึกษาออกเป็น 20 กลุ่ม เรียงตามเลขที่ และมีการดำเนินกิจกรรมดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 ขั้นที่ 1 เตรียมความพร้อมนักศึกษา (จำนวน 1 ชั่วโมง)

1.1 อาจารย์ประจำกลุ่มให้ผู้เรียนทำแบบประเมินการรับรู้ทักษะทางปัญญาก่อนเข้าร่วมกิจกรรม หลังจากนั้นให้เล่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับจากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลที่ผ่านมา

1.2 อาจารย์ประจำกลุ่มให้ผู้เรียนแต่ละคนฝึกการฟังอย่างลึกซึ้งจากการเล่าประสบการณ์และฝึกสะท้อนคิดต่อสิ่งที่ได้รับฟัง

1.3 แจกคู่มือการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformation Roadmap)

1.4 ให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนเกี่ยวกับประสบการณ์เดิมของตนเอง และประสบการณ์ที่ได้ฟังของสมาชิกกลุ่ม ประเมินจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของตนเอง เป้าหมายของการเรียนรู้ และวิธีการเรียนรู้ของตนเองในคู่มือการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง (Transformation Roadmap)

สัปดาห์ที่ 2-3 ขั้นที่ 2 เฝ้าสังเกตการณ์การปฏิบัติการพยาบาลในห้องคลอด (วันละ 6-7 ชั่วโมง)

2.1 ให้ผู้เรียนฝึกการประเมินและให้การพยาบาลผู้คลอดแบบองค์รวมโดยมีอาจารย์สอนภาคปฏิบัติสอนอย่างใกล้ชิด

2.2 แบ่งหน้าที่การฝึกปฏิบัติตามบทบาทของแผนกห้องคลอด ได้แก่ การรับใหม่ผู้คลอด การเฝ้าติดตามอาการผู้คลอด ทำคลอด การดูแลทารกแรกเกิด และการพยาบาลมารดาหลังคลอด 2 ชั่วโมงแรก และมอบหมายผู้เรียนในการดูแลผู้คลอดเป็นรายบุคคล

สัปดาห์ที่ 3 ขั้นที่ 3 สะท้อนคิดจากประสบการณ์ที่ได้รับ (วันละ 40-45 นาที)

3.1 ให้ผู้เรียนเขียนสะท้อน (Reflective writing) และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้คลอดในช่วงของการประชุมปรึกษาภายหลังให้การพยาบาล

3.2 ให้ผู้เรียนคิดใคร่ครวญอย่างมีวิจารณญาณทั้งด้านความรู้และด้านทักษะปฏิบัติการพยาบาล โดยใช้คำถามเพื่อการใคร่ครวญจากประสบการณ์ ได้แก่

1. ความคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติจากประสบการณ์ครั้งนี้เป็นอย่างไร
2. สามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมหรือความรู้เดิมอย่างไร
3. ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ครั้งนี้ มีอะไรบ้างที่แตกต่างจากเดิม
4. ผู้เรียนจะนำสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือประสบการณ์ครั้งนี้ไปใช้อย่างไร

3.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดอย่างมีเหตุผลประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาลผู้คลอดภายในกลุ่ม

สัปดาห์ที่ 3-4 ขั้นที่ 4 เปลี่ยนแปลงการปฏิบัติการพยาบาล (วันละ 6-7 ชั่วโมง)

4.1 ให้ผู้เรียนนำความรู้ใหม่หรือแนวคิดใหม่ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลผู้คลอด

4.2 ผู้สอนประเมินพฤติกรรมนักศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไประหว่างการฝึกปฏิบัติการพยาบาลในห้อง
คลอด

สัปดาห์ที่ 4 ชั้นที่ 5 สรุปการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลง (จำนวน 2 ชั่วโมง)

5.1 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดอย่างมีเหตุผล สรุปการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงที่
เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติการพยาบาลผู้คลอด

5.2 สุ่มเลือกนักศึกษาจำนวน 15 คน ในการถอดบทเรียนเกี่ยวกับประสบการณ์จากการเข้าร่วม
กระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงในรายวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1

5.3 ประเมินการรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาหลังเข้าร่วมกิจกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์การรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ทักษะทางปัญญากลุ่มที่ไม่อิสระต่อกัน ด้วยสถิติ Pair t-test
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการถอดบทเรียน ด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาล จำนวน 155 คน พบว่า มีอายุเฉลี่ย 21 ปี 4 เดือน (อายุต่ำสุด
20 ปี-อายุสูงสุด 30 ปี) เป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 92.26 ส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ยอยู่ในช่วงระหว่าง
2.51-3.00 คิดเป็นร้อยละ 43.87

นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับดี ($M = 3.33$, $SD = 0.42$)
ภายหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ย
การรับรู้ทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล
($M = 3.39$, $SD = 0.44$) รองลงมาคือ ด้านการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การวิจัยนวัตกรรมใน
การแก้ไขปัญหา ($M = 3.35$, $SD = 0.48$) (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปี
ที่ 3 ก่อนและหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ($n=155$)

การรับรู้ทักษะทางปัญญา	ก่อนเข้าร่วม	หลังเข้าร่วม	การแปลผล
	Mean (SD)	Mean (SD)	
ด้านการตระหนักรู้ในศักยภาพและสิ่งที่ตนเป็นจุดอ่อนของตน	3.10 (0.44)	3.31 (0.46)	ระดับดี
ด้านการสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล	3.13 (0.49)	3.39 (0.44)	ระดับดี
ด้านการนำข้อมูลและหลักฐานไปใช้	3.09 (0.52)	3.30 (0.49)	ระดับดี
ด้านการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	3.04 (0.41)	3.31 (0.48)	ระดับดี
ด้านการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การวิจัยนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา	3.10 (0.45)	3.35 (0.48)	ระดับดี
ด้านการพัฒนาวิธีการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพ	3.07 (0.42)	3.32 (0.51)	ระดับดี
ภาพรวม	3.09 (0.52)	3.33 (0.42)	ระดับดี

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะทางปัญญาก่อนและหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ทักษะทางปัญญาหลังการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมากกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ($n=155$)

การรับรู้ทักษะทางปัญญา	ก่อนเข้าร่วม	หลังเข้าร่วม	95% CI of difference		df	t	p-value
	Mean (S.D)	Mean (S.D)	Lower	Upper			
การรับรู้ทักษะทางปัญญา	3.09 (.52)	3.33 (.42)	-32954	-16052	154	-5.728	<.001

หมายเหตุ $p < .01$

สำหรับประสบการณ์ของนักศึกษาผ่านกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง พบประเด็นการเรียนรู้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. เข้าใจความรู้สึกเจ็บปวดและทรมานของสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด

จากประสบการณ์ของนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในความเจ็บปวดและความทรมานของสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด และการรับรู้ความเจ็บปวดของสตรีตั้งครรภ์แต่ละรายไม่เท่ากัน บางรายไม่สัมพันธ์กับการเปิดขยายของปากมดลูก ส่งผลให้นักศึกษาเกิดความวิตกกังวลกับอาการของสตรีตั้งครรภ์ที่แสดงออกถึงความเจ็บปวดและทรมานระหว่างการรอคลอด แต่เมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของตนเองในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความเข้าใจความเจ็บและทรมานของสตรีตั้งครรภ์เพิ่มขึ้น เข้าใจความวิตกกังวล ความกลัว และความรู้สึกของสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด นอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลเกิดความตั้งใจและพยายามที่จะดูแลสตรีตั้งครรภ์ให้รู้สึกผ่อนคลาย ลดความวิตกกังวล และสามารถเผชิญกับความเจ็บปวดได้ โดยการสืบค้นวิธีการผ่อนคลายและบรรเทาความเจ็บปวดของสตรีตั้งครรภ์ระหว่างรอคลอด เพื่อให้สตรีตั้งครรภ์สุขสบายขึ้น พักผ่อนได้ และสามารถเผชิญกับความเจ็บปวดระหว่างรอคลอด ตลอดจนเตรียมความพร้อมในการคลอดทางช่องคลอดมากขึ้น

“พอเห็นคุณแม่ร้องโอดครวญ และนอนพลิกตัวไปมา รู้สึกเจ็บปวดแทน สงสารคุณแม่ หนูก็พยายามเข้าไปอยู่เป็นเพื่อน และนวดหลังให้ตลอด” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 2, 7)

“รู้สึกเครียดและเจ็บปวดตาม คิดถึงแม่ตัวเองขึ้นมาทันที สงสารอยากให้คุณแม่คลอดง่ายๆ และใช้เวลาเจ็บปวดสั้นลง หนูเข้าไปปลอบใจ และให้ข้อมูลการเจ็บปวดว่าเป็นกลไกธรรมชาติ และช่วยจัดท่า นั่งให้คุณแม่ผ่อนคลายไว้” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 5, 8)

“ผมกังวลเมื่อเห็นคุณแม่นอนเจ็บปวด คิดว่าจะทำอย่างไรให้คุณแม่หายปวดและลดความทรมานในระหว่างรอคลอด จึงได้ใช้วิธีการบรรเทาความเจ็บปวดที่ได้เรียนมา นำมาใช้บรรเทาความเจ็บปวดให้กับคุณแม่

แม่ แต่ก็ช่วยได้ไม่มากนัก เพราะคุณแม่บอกว่า “ปวดไม่หายหรอก” อย่างน้อยผมคิดว่าก็ช่วยให้คุณแม่ไม่โดดเดี่ยวมีเพื่อนอยู่ด้วยระหว่างรอคลอด” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 6)

2. ความรู้สึกภูมิใจและมีคุณค่าต่อสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด

จากการที่นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของพยาบาลวิชาชีพ และผ่านประสบการณ์การดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด และการช่วยทำคลอดปกติ ตลอดจนดูแลทารกแรกเกิดของตัวนักศึกษาพยาบาลเอง ส่งผลทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองเป็นส่วนหนึ่งในการทำให้สตรีตั้งครรภ์สามารถคลอดทารกแรกเกิดได้อย่างปลอดภัย และมีความสุขไปพร้อมกับสตรีหลังคลอดที่ได้เห็นหน้าและสบตากับบุตรของตัวเองในช่วงแรกคลอด ทั้งนี้ ยังทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นบุคคลที่มีคุณค่าทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ได้แก่ การรับรู้ว่าเป็นส่วนหนึ่งและมีความสำคัญในการช่วยให้สตรีตั้งครรภ์คลอดทารกได้อย่างปลอดภัยและเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยให้สตรีหลังคลอดเกิดความสุขเมื่อเห็นหน้าและได้โอบกอดบุตร โดยเมื่อนักศึกษาพยาบาลรับรู้ว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด นักศึกษาพยาบาลจะพยายามดูแลช่วยเหลือสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอดอย่างเต็มความสามารถและดีที่สุด เพื่อให้สตรีตั้งครรภ์สามารถคลอดทารกได้อย่างปลอดภัยและได้เห็นหน้า สบตา โอบกอดบุตรของตัวเองตามที่คาดหวังไว้

“รู้สึกภูมิใจในตนเองที่ได้สามารถช่วยเหลือคุณแม่ให้คลอดทารกได้อย่างปลอดภัย จากที่ตื่นเต้นกังวลและกลัว พอคุณแม่คลอดทารกด้วยมือของเราที่ช่วยเหลือเค้า รู้สึกดีในตัวเองและภูมิใจมาก” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 1, 9)

“รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามากขึ้น ที่ได้มีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คุณแม่ได้กำเนิดบุตร ในสถานการณ์นั้นรู้เลยว่าเราที่เป็นพยาบาลช่วยคลอดมีความสำคัญมากทั้งเป็นผู้ช่วยคลอด ประคับประคองจิตใจ ให้กำลังใจ เป็นเพื่อน และดูแลทั้งคุณแม่และทารกแรกเกิด ทำหน้าที่หลายอย่างเลย” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 4, 11)

“ผมรู้สึกคลายความกังวลของตัวเองไปมาก รู้สึกภูมิใจที่ได้ช่วยทำคลอดครั้งแรก และได้เป็นส่วนหนึ่งให้ครอบครัวคุณแม่สมบูรณ์ขึ้น” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 10)

3. การตระหนักรู้จุดเด่นและจุดพัฒนาของนักศึกษาในการปฏิบัติการพยาบาล

จากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ผ่านประสบการณ์ของตนเองในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด ส่งผลให้นักศึกษาเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น ตระหนักรู้ถึงจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาของตนเอง เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาตนเองให้สามารถเรียนรู้ในทิศทางบวก

“การเรียนรู้จากประสบการณ์และการสะท้อนคิด ทำให้หนูรู้ว่าตนเองถนัดและปฏิบัติทักษะไหนได้ดี และมองเห็นจุดที่ตนเองต้องปรับแก้ไขใหม่หรือพัฒนาตนเองให้ดีกว่าเดิม” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 6)

“รู้สึกมั่นใจและเห็นทิศทางในการพัฒนาตนเองชัดเจนขึ้น เห็นรูปแบบและพฤติกรรมของเพื่อนคนอื่นที่ปฏิบัติกรพยาบาลกับสตรีตั้งครรภ์แล้วได้รับการตอบรับที่ดี ก็นำมาลองกับตนเองบ้าง” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 9)

4. ความมุ่งมั่น และตั้งใจในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด

จากการที่นักศึกษาพยาบาลได้รับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของพยาบาลวิชาชีพและผ่านประสบการณ์ของตนเองในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด ผลที่ตามมา คือ นักศึกษาพยาบาลเกิด ความปรารถนา มุ่งมั่น และตั้งใจที่จะให้การดูแลช่วยเหลือสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอดอย่างเต็มความสามารถ และดีที่สุด เพื่อช่วยผ่อนคลายและบรรเทาความเจ็บปวดของสตรีตั้งครรภ์ระหว่างรอคลอด และเพื่อให้สตรีตั้งครรภ์สามารถคลอดทารกได้อย่างปลอดภัย นอกจากนี้ นักศึกษาพยาบาลได้มีการสืบค้นงานวิจัย นวัตกรรม และแนวปฏิบัติที่ช่วยสตรีตั้งครรภ์บรรเทาความเจ็บปวดระหว่างรอคลอด หลากหลายวิธีการ เพื่อจะได้นำมาประยุกต์ใช้ในการบรรเทาความเจ็บปวดและลดระยะเวลาการรอคลอดให้สั้นลง

“เราต้องดูแลสตรีตั้งครรภ์ให้ดีที่สุด เพราะสตรีตั้งครรภ์เค้าคาดหวัง และตั้งใจที่จะเห็นหน้าบุตรในครรภ์ ดังนั้น เราต้องเอาใจใส่ ดูแลให้สตรีตั้งครรภ์เกิดความสุขสบาย ผ่อนคลายและเผชิญความเจ็บปวดได้อย่างเหมาะสม” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 3, 12)

“คิดว่าคุณแม่ควรได้รับการดูแลอย่างดีจากเราในฐานะบุคลากรสุขภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ เพราะคุณแม่เข้ามารอคลอดในห้องคลอด การที่จะให้ญาติเข้าเยี่ยมหรืออยู่เป็นเพื่อนก็ทำได้ยาก ดังนั้นจึงคิดว่าเราไม่ความปล่อยให้คุณแม่รู้สึกโดดเดี่ยว” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 13, 14)

“การเตรียมความพร้อมของตัวเองมาเพื่อดูแลคุณแม่ จะทำให้คุณแม่ได้รับการดูแลจากเรามากขึ้น” (นักศึกษาพยาบาลคนที่ 15)

จากการถอดบทเรียน จะเห็นว่าประสบการณ์ของนักศึกษาพยาบาลในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ช่วยให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดี คือ นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่เริ่มเข้าใจบทบาทและบทบาทในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอดมากขึ้น เข้าใจความรู้สึกเจ็บปวดและทรมานของสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด เกิดความความรู้สึกร่วมใจและมีคุณค่าในตนเอง และมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอดให้ดีที่สุด เพื่อให้สตรีตั้งครรภ์รู้สึกผ่อนคลาย บรรเทาความเจ็บปวดและสามารถคลอดทารกได้อย่างปลอดภัย ทั้งนี้ กระบวนการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง ยังทำให้นักศึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น ตระหนักถึงความรู้สึกและอารมณ์ของตนเอง รับรู้ถึงจุดเด่นและจุดที่ตนเองต้องได้รับการพัฒนามากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การรับรู้ทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล หลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ทักษะทางปัญญาอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ทักษะทางปัญญาก่อนและ

หลังเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง พบว่า นักศึกษามีการรับรู้ทักษะทางปัญญาหลังการเข้าร่วมการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมากกว่าก่อนการเข้าร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -5.728, p < .01$) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่าผลการเรียนรู้ด้านทักษะทางปัญญาคือขึ้น นั่นคือมีการเพิ่มพูนความสามารถทางสติปัญญาหรือความคิดสูงขึ้น เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเป็นการจัดการเรียนที่ไม่ได้มุ่งผลลัพธ์ด้านความรู้เพียงอย่างเดียว แต่เน้นให้นักศึกษาได้เข้าใจตนเอง สะท้อนคิดผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอด และการวิเคราะห์ประเด็นการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการดูแลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอดของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งการสะท้อนคิดผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการคิดพิจารณาประสบการณ์ที่ผ่านมอย่างรอบคอบ จนทำให้เรียนรู้ที่จะนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของตนเองในอนาคตให้ดีขึ้น (รัตติกร เหมือนนาดอน และคณะ, 2562) แนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาล โดยเฉพาะต่อการเรียนภาคปฏิบัติระหว่างนักศึกษาพยาบาลดูแลผู้รับบริการในสถานการณ์จริง เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงจากภายในทั้งด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงการปรับเปลี่ยนตนเองในทิศทางบวก และเกิดพฤติกรรมดูแลผู้รับบริการที่ดีขึ้น (พิไลพร สุขเจริญ, 2564)

ผลการศึกษาทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาลเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทักษะทางปัญญาทุกด้านอยู่ในระดับดี ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูล ($M=3.39, SD=.44$) รองลงมาคือ ด้านการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การวิจัยนวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา ($M=3.35, SD=.48$) ทั้งนี้เนื่องจากกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาให้นักศึกษาพยาบาลฝึกการสืบค้นหลักฐานเชิงประจักษ์และแนวปฏิบัติที่ทันสมัย เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจประยุกต์ใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ในการพยาบาลสตรีตั้งครรภ์ระยะคลอดอย่างเหมาะสม และการวิเคราะห์หลักฐานเชิงประจักษ์ โดยอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นผู้ให้คำแนะนำ สะท้อนนักศึกษาและกระตุ้นให้นักศึกษาสะท้อนตนเอง ทำให้นักศึกษามีเป้าหมายในการพัฒนาตนเองที่ชัดเจน ส่งผลให้คะแนนด้านสืบค้นและวิเคราะห์ข้อมูลสูงกว่าทุกด้าน สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า กระบวนการคิดที่เกิดจากการสะท้อนตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้ทบทวนและสะท้อนการกระทำของตนเอง เพื่อเกิดความเข้าใจและเกิดการเรียนรู้ การแสวงหาคำตอบโดยใช้เหตุผล แก้ไขปัญหา จนนำไปสู่การพัฒนาตนเองและปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (ชลกร ทรงศรี และเทพไทย โชติชัย, 2563)

ข้อเสนอแนะ

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษานี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพียงช่วงระยะเวลาสั้น และไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นเฉพาะนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี

สรรพสิทธิประสงค์ ที่กำลังฝึกปฏิบัติวิชาปฏิบัติการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ในแผนก ห้องคลอดเท่านั้น จึงไม่สามารถใช้ผลการศึกษานี้จะส่งผลต่อการประเมินความคงอยู่ของทักษะทาง ปัญหาในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการจัดการเรียนการสอน

- ส่งเสริมให้มีการนำแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ภาควิชาปฏิบัติในรายวิชาอื่นๆ เพื่อพัฒนาทักษะทางปัญญานักศึกษาพยาบาล

- อาจารย์ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการสะท้อนคิดและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่าง นักศึกษา เพื่อเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะทางปัญญา

2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร

- ควรบูรณาการแนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงเข้าไปในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ โดยเฉพาะใน รายวิชาปฏิบัติการพยาบาล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการพัฒนาอาจารย์

- จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงให้แก่อาจารย์ผู้สอน เพื่อให้ สามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงในระยะยาว เพื่อประเมินความคงทน ของทักษะทางปัญญาที่พัฒนาขึ้น

2. ศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงกับวิธีการสอนแบบอื่นๆ ใน การพัฒนาทักษะทางปัญญาของนักศึกษาพยาบาล

3. ทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและ พฤติกรรมของนักศึกษาที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้

4. วิจัยผลของการจัดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ด้านอื่นๆ นอกเหนือจากทักษะ ทางปัญญา เช่น ทักษะการปฏิบัติ หรือเจตคติต่อวิชาชีพพยาบาล

เอกสารอ้างอิง

ชนัดดา ภูหงส์ทอง. (2561). การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: ความท้าทายของผู้สอนในระดับอุดมศึกษา.

วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 24(1), 163-182.

ชลการ ทรงศรี, และเทพไทย โชติชัย. (2563). ผลการสะท้อนคิดในรายวิชาปฏิบัติหลักการและเทคนิค

พยาบาล. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 7(2), 217-229.

- พิไลพร สุขเจริญ. (2564). การประยุกต์แนวคิดการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง : ถอดบทเรียนจากประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 27(2), 132-141.
- รวิภา บุญชูช่วย, และสกวเนตร ไทรแจ่มจันทร์. (2561). การศึกษาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติภายหลังการฝึกปฏิบัติการพยาบาลอนามัยชุมชนตามการรับรู้ของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 19(2), 161-169.
- รัตติกร เหมือนนาคอน, ยุพารณ์ ตรีไพรวงศ์, เจียมใจ ศรีชัยรัตนกุล, และสันติ ยุทธขง. (2562). การพัฒนาการเรียนรู้ผ่านการสะท้อนคิด Learning Development through Reflection. *วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล*, 35(2), 13-25.
- อมวสี อัมพันศิริรัตน์, กัญญ์สิริ จันทร์เจริญ, ปิยรัตน์ จินาพันธุ์, วัจมาย สุขวนวัฒน์, อัจริยา วัชรวิวัฒน์, และวรารณ์ ศิวดำรงพันธุ์. (2556). การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2555 ของเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและวิทยาลัยการสาธารณสุข ภาคใต้. *วารสารวิจัยทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ*, 7(2), 1-9.
- องค์อร ประจันเขตต์. (2557). การเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง: มุมมองในการศึกษาทางการพยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 15(3), 179-184.
- Alfaro-LeFevre, R. (2014). *Applying nursing process: The foundation for clinical reasoning* (8th ed). Lippincott- Williams & Wilkins.
- Mezirow, J. (1978). Perspective transformation. *Adult Education*, 28(2), 100-110.
- Mezirow, J. (1991). *Transformative dimensions of adult learning*. Jossey-Bass.
- Pacific Policy Research Center. (2010). *21th Century skills for students and teachers*. Kamehamecha. School, Research & Evaluation division.
- Parnichparinchai, T. (2016). Transformative learning: A learning management in pre-service teacher training. *The Golden teak: Humanity and social science*, 22(2), 1-11.
- Renigere R. (2014). Transformative learning in the discipline of nursing. *American Journal Education Research*, 12(2), 1207–1210.
- Rogers, C. R. (1983). *Freedom to learn for the 80s*. Merrill.